

**ВІД ГІМНАЗІЇ ДО УНІВЕРСИТЕТУ:
ІСТОРІЯ ОДНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ...**

[Рец.: Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету/Упорядники: В. М. Константинова, І. І. Лиман. – Т.1-3. – К., 2006-2008]

“Це величний пам’ятник, поставлений старанням гарячих сердець...”, – так почав свою урочисту промову з приводу офіційного відкриття корпусу Бердянської чоловічої гімназії 3 лютого 1877 р. директор навчального закладу Ф. Вороний. Ці ж слова можна віднести й до виходу 130 років по тому в світ перших трьох томів археографічної праці з історії Бердянського державного педагогічного університету. Значення цього видання важко переоцінити – воно насправді стало не оціненим внеском його авторів та меценатів до скарбнички фундаментальних видань з історії освіти в Україні. Кожен із томів містить комплексну добірку матеріалів, що дають можливість ознайомитись з основними віхами історії навчального закладу в часи його функціонування в різних статусах – чоловічої гімназії (Том 1: остання третина XIX ст.; Том 2:1901-1919), педагогічних курсів і педагогічного технікуму (Том 3:1920-1935).

Серія запланована дійсно унікальна – подібних археографічних видань з публікацією документів, присвячених історії навчальних закладів в Україні, та ще й виданих на такому високому науковому рівні обмаль. Вихід у світ такої серії безсумнівно характеризує збільшення уваги науковців до історії освіти в Україні крізь призму регіональних та інституційних досліджень і є доброю тенденцією в напрямі підвищення якості видань з теми.

Перші три томи серії містять публікації спогадів, історичних записок, діловодних та актових документів, статутів, газетних статей та інших джерельних матеріалів. Важливою складовою видання є ілюстрації: фотознімки навчальних корпусів, види Бердянська, фотопортрети директорів, учителів та викладачів, учнів, випускників навчального закладу, документів, більшість яких були опубліковані вперше. Публікації супроводжує науково-довідковий апарат, який включає коментарі, словники застарілих та рідковживаних слів, іменні та географічні покажчики, хронологічні переліки архівних документів, списки скорочень тощо.

Слід відзначити високий рівень роботи упорядників та ініціаторів видання – д.і.н. І. Лимана і к.і.н. В. Константинової, а також залучених до роботи над підготовкою публікацій магістрантів С. Вірьовкіної, К. Іванової, А. Москаленка, І.Дермана, В. та О. Коханенків, О. Сапронової, С. Матвєєвої та ін. Евристичні пошуки велись ними в Бердянську, Києві, Москві, Одесі, Сімферополі тощо – широкі геогра-

фічні межі такої роботи безумовно стали одним із найважливіших чинників досягнення загального успіху видання.

Неможливо оминати також надзвичайно високий технічний рівень видання, його загальну доступність – адже примірники всіх перших трьох томів оперативно були доставлені в найважливіші бібліотеки, освітні установи України. Також важливий момент – розміщення видання в мережі Інтернет, завдяки чому будь-який дослідник в змозі звернутись до виданих матеріалів.

Volodymyr Poltorak

**FROM HIGH SCHOOL TO THE UNIVERSITY:
ON HISTORY OF ONE EDUCATIONAL INSTITUTION...**

[Reference: Materials to history of the Berdyansk state pedagogical university/ I.Lyman, V.Konstantinova. – Т.1-3. – К., 2006-2008]

УДК 94(477.74):923“19-20”

Анатолій Авраменко

**УКРАЇНІСТИКА НА КУБАНІ:
ВИТОКИ І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

До уваги читачів пропонується інформація про становище і шляхи розвитку україністики на Кубані на сучасному етапі.

Поняття “Кубань” часто згадують як один із регіонів сучасної Росії. Це не викликає сумнівів, якщо говорити про політичні реалії. Але даний регіон не чужий і для України: величезна частина місцевого населення має українське походження. Як пише відомий київський історик С. Кульчицький, “найбільшою у втраченому масиві українських етнографічних земель і за територією, й за населенням, є Кубань”. Тому територія сучасного Краснодарського краю викликає інтерес серед українських дослідників, як один із історико-культурних і етнографічних регіонів розселення українського етносу.

Переселення Чорноморського козацького війська на Кубань у кінці XVIII ст. поклало початок української колонізації регіону. До середини XIX ст. російський уряд здійснив три переселення з українських губерній для поповнення чисельності цього війська. Надалі на Кубань переселялися селяни переважно з губерній України, що вважалися тут “іногородніми”. Існує думка, що чорноморські козаки, вже в середині XIX ст. не вважали себе українцями, що сформувалася нова етнічна спільність у складі російського народу – кубанські козаки. Проте під час перепису 1897 р. в Кубанській області 908818 осіб назвали своєю рідною мовою українську, що дозволяє вважати цю територію одним із історико-культурних регіонів українського етносу. Масова українізація 1920-х рр. змінилася на антиукраїнську політику з 1932 р., що привело